

KUNNSKAPSENTER
FOR UTDANNING

Årsmelding 2015

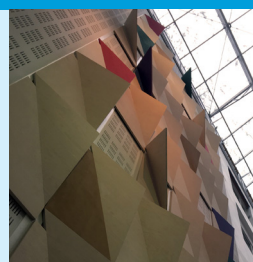
KUNNSKAPSENTER FOR UTDANNING
BESØKSADRESSE: Drammensveien 288, 0283 Oslo
POSTADRESSE: Postboks 564, NO-1327 Lysaker

FORSIDEFOTO: Lotta Johansson/Kunnskapssenter
for utdanning

TITTEL: Årsmelding 2015

KUNNSKAPSENTER FOR UTDANNING
TELEFON: +47 22 03 70 00
EPOST: kunnskapssenter@forskningsradet.no
INTERNETT: www.kunnskapssenter.no
FACEBOOK: [kunnskapssenter](https://www.facebook.com/kunnskapssenter)
TWITTER: [kunnskapsrad](https://twitter.com/kunnskapsrad)

Kunnskapssenter for utdanning er etablert som en avdeling i Norges forskningsråd, Divisjon for samfunn og helse. Senteret ble formelt åpnet 16. mai 2013, av statsråd Kristin Halvorsen. Kunnskapssenterets primære oppgave er å produsere, samle, syntetisere og spre forskningskunnskap om ulike problemstillinger i utdanningssektoren.

Direktørens beretning	2
Kunnskapssenter for utdanning – mål og oppgaver.....	4
Kunnskapsoversikter	5
Frafall i videregående opplæring.....	5
Overgang fra barnehage til skole.....	6
Kommunikasjon og formidling	7
Nasjonalt samarbeid	7
Internasjonalt samarbeid.....	7
Presentasjoner	8
Nettsiden.....	9
Kunnskapsbasen.....	10
Sosiale medier	10
Brukerrådet.....	10
Ansatte	10
Formatutvikling.....	11
Kunnskapssenterets publikasjoner i 2015.....	13

DIREKTØRENS BERETNING

”Gjennom systematisk arbeid med å oppsummere og syntetisere forskning om aktuelle tema i ulike formater, bidrar Kunnskapssenter for utdanning til å etablere et nødvendig fundament for politikktutforming, forvaltning og praksis i utdanningssektoren.”

Når det skal fattes faglige beslutninger i store og komplekse sektorer, trengs et solid kunnskapsgrunnlag. Gjennom systematisk arbeid med å oppsummere og syntetisere forskning om aktuelle tema i ulike formater, bidrar Kunnskapssenter for utdanning til å etablere et nødvendig fundament for politikktutforming, forvaltning og praksis i utdanningssektoren. I Kunnskapssenterets mandat heter det at et godt kunnskapsgrunnlag både er forsknings- og erfaringsbasert og at kunnskapsbasert praksis utvikles når kunnskap fra forskning møter faglige erfaringer og medvirkning fra brukerne. Skal Kunnskapssenter for utdanning nå sine mål, må det både ha adgang til nødvendige ressurser og inngå i nasjonale og internasjonale nettverk med forskere og praktiskere som arbeider med å utvikle kunnskap om sentrale utdanningsspørsmål.

Kjennetegn ved kunnskapssentre som lykkes er at de har troverdighet, noe de først og fremst oppnår gjennom metoder basert på systematikk og transparens. Kunnskapssenter for utdanning legger derfor vekt på å

- 1) levere produkter av høy kvalitet som ivaretar ulike kunnskapsbehov
- 2) være en foretrukket samarbeidspartner og leverandør av systematiske kunnskapsoversikter om aktuelle utdanningsspørsmål og

3) være en aktiv pådriver nasjonalt og internasjonalt for utvikling av sjangeren systematiske kunnskapsoversikter og andre formater for oppsummert forskning.

I 2015 har derfor arbeidet i Kunnskapssenter for utdanning vært preget av utstrakt nasjonalt og internasjonalt samarbeid, og senteret er en pådriver for å bringe sammen sentrale aktører for å styrke kunnskapsgrunnlaget om viktige utdanningsspørsmål. For eksempel arrangerte Kunnskapssenteret i mars 2015, i regi av Nasjonalt forum for utdanningsforskning (NFFU), dagskonferansen Vurdering for læring – får vi det til? sammen med Centre for Educational Measurement – CEMO på Universitetet i Oslo. Jo-Anne Baird og Therese Hopfenbeck fra Oxford University Centre for Educational Assessment – OUCEA presenterte State-of-the-Field rapporten Assessment and Learning, som de har utarbeidet på oppdrag av Kunnskapssenter for utdanning. Spørsmålet om hva som må gjøres for å utvikle bedre vurderingspraksiser ble belyst og diskutert gjennom innlegg og diskusjoner i et fullsatt auditorium.

I september 2015 arrangerte Kunnskapssenter for utdanning sammen med ProTed, Senter for fremragende utdanning (UiO og UiT), et godt besøkt Kunnskapsparlament på Litteraturhuset i

Oslo. Tema for dagen var Integrerte studiedesign: Hvordan skape helhet og sammenheng i lærernes profesjonsutdanning? Professor Viv Ellis fra Brunel University og professor Sven-Erik Hansén fra Åbo Akademi bidro med forelesninger om hva forskning sier er nødvendige aktiviteter i utviklingen av lærerutdanning som profesjonsutdanning. Representanter for de norske lærerutdanningene bidro med innspill til diskusjon om status og utfordringer. Det vil bli arrangert et nytt Kunnskapsparlament i 2016.

I 2015 har Kunnskapssenter for utdanning ferdigstilt to systematiske kunnskapsoversikter. Den første var Frafall i videregående opplæring – en systematisk kunnskapsoversikt, som ble lagt frem på en samling for alle fylkeskommunene i Oslo 27. april 2015. Den systematiske kunnskapsoversikten, som bygger på en Campbell-review fra 2010, utgjorde en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for Regjeringens satsing Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring.

I november 2015 presenterte Kunnskapssenter for utdanning rapporten Overgang fra barnehage til skole – en systematisk kunnskapsoversikt for Barnehageavdelingen i Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsoversikten ble oversatt til engelsk (Transition from Kindergarten to School – a Systematic Review) og presentert på en samling i ECEC-nettverket i OECD 14. desember 2015.

Kunnskapssenteret deltar også i en ressursgruppe som gir faglige råd til NORAD og Utenriksdepartementet i forbindelse med deres satsing på utdanning i land i sør. Arbeidet er en oppfølging av Meld. St. nr. 25: 2013-2014: Utdanning for utvikling. KSU bidro også på konferansen Visjon2030 2. mars ved NTNU, som var et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Utenriksdepartementet.

I det europeiske nettverket EIPPEE har formatutvikling og hvordan forskning kan presenteres på måter som er tjenlig for praksisfeltet blitt diskutert i flere sammenhenger i 2015. Kunnskapssenter for utdanning har ansvaret for nettverkets Special Interest Group (SIG) for formatutvikling. På nettverkets siste møte i London 2.-3. desember 2015, deltok også representanter for Skolforskningsinstituttet, den nyetablerte svenske søsterorganisasjonen til Kunnskapssenter for utdanning.

Kunnskapssenter for utdanning ser derfor frem til tettere skandinavisk og nordisk samarbeid om kunnskapsoppsummeringer i 2016.

Sølvi Lillejord
Direktør på Kunnskapssentret for utdanning

KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING

– MÅL OG OPPGAVER

Som faglig autonom aktør arbeider Kunnskapscenter for utdanning (heretter kalt Kunnskapscenteret eller KSU) etter høy internasjonal standard med å sammenstille utdanningsforskning i ulike format og utvikle kunnskap om hvordan forskning kan styrke utdanningssektoren.

Kunnskapscenterets viktigste mål er:

- å gi oversikt over nasjonal og internasjonal forskning
- å sammenstille og formidle forskning som er relevant for målgruppene
- å bidra til en kunnskapsbasert politikktutforming, forvaltning og praksis samt en kunnskapsbasert utdanningsdebatt

Dette skal oppnås ved at Kunnskapscenteret:

- samler og presenterer systematiske kunnskapsoversikter i en åpen kunnskapsbase
- oppsummerer og oversetter tilgjengelige kunnskapsoversikter, rapporter og kortfattede oversikter
- presenterer sentrale forskningsresultat fra norsk og internasjonal utdanningsforskning
- identifiserer kunnskapshull, og spiller disse inn til myndigheter, forskningsmiljøer og relevante programsatsinger i Norges forskningsråd
- bidrar til økt kompetanse og kapasitet på sammenstilling og oppsummering av forskningsresultater, i samarbeid med norske og internasjonale forskere
- skaper møteplasser for forskere, praktikere og myndigheter

Sølvi Lillejord og Kristin Børte på møte hos OECD i Paris der rapporten Fra barnehage til skole ble presentert. Foto: Tove S. Mogstad.

KUNNSKAPSOVERSIKTER

I 2015 har Kunnskapssenteret fullført to store systematiske kunnskapsoversikter innenfor temaene

- Frafall i videregående opplæring
- Overgang fra barnehage til skole

I tillegg til dette har KSU gjennomgått forskning om lærertetthet.

Frafall i videregående opplæring

Selv om det brukes store ressurser på å motvirke frafall i videregående opplæring, har frafallsprosenten likevel vært stabil helt siden 1990-tallet. Kunnskapsdepartementet ga derfor Kunnskapssenteret i oppdrag å lage en systematisk kunnskapsoversikt over tiltak med påvist effekt som skal prøves ut i videregående opplæring.

Rapportens hovedfunn:

Kunnskapsoversikten viser at det er en klar sammenheng mellom implementeringskvalitet og effekten av tiltak for å redusere frafall eller øke gjennomføringen i videregående opplæring. Kunnskapsoversikten har identifisert tiltak rettet mot oppmøte/adferd, veiledning og forberedende kurs til videre utdanning som tre tiltakskategorier

forskningen viser kan ha effekt. Forskningsgjennomgangen viser dessuten at utdanningssektoren ved implementering av tiltak ikke har vært tilstrekkelig oppmerksom på at det også skal være mulig å forske på tiltaket. Et gjennomtenkt design er en forutsetning for systematisk kunnskapsbygging. Det er bred enighet blant forskere om at randomiserte kontrollerte forsøk er den mest pålitelige metoden når man skal dokumentere effekt av tiltak. Det viktigste kunnskapshullet som ble avdekket var manglende forskning om skoleledelsens betydning for frafall. Kunnskapssenter for utdanning konkluderer med å anbefale at:

- Skoleeiere og skoleledere har særlig oppmerksomhet på implementeringskvalitet, og tilpasser implementering av tiltak til lokale forhold blant annet ved at involverte parter får opplæring, veiledning og oppfølging
- Skoleeiere og skoleledere benytter anerkjente forskningsdesign ved implementering av tiltak, særlig randomiserte kontrollerte forsøk
- Skoleeiere og skoleledere tar hensyn til innsikter i de beskrevne tiltakskategoriene adferd/oppmøte, veiledning og forberedende kurs til videre opplæring.

[Les rapporten her.](#)

Overgang fra barnehage til skole

Da ansvaret for barnehagene ble flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet i 2005, ble barnehagen en del av det formelle utdanningsløpet. Barnehagen skal ivareta barns behov for lek og omsorg og samtidig legge grunnlaget for livslang læring og kompetanseutvikling (Meld. St. 24, 2012-2013, s. 10-11). Like fullt er det en uttalt politikk at barn skal lære på barnehagens premisser og oppleve andre læringssituasjoner der enn i skolen. Mange av studiene som er inkludert i den systematiske kunnskapsoversikten viser at barna kan oppleve overgangen mellom barnehage og skole som problematisk fordi det er for lite samarbeid mellom lærerne i de to institusjonene. Hensikten

FRAFALL I VIDERE GÅENDE OPPLÆRING EN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOVERSIKT

SÉLV LILLEFJORD, KRISTOFFER HALVØRSBRUD, ERIK RUIJD, KONRAD MORGAAL, TOR FREYS, PEDER FISCHER-GRIFFITHS, OLE JOHAN EIKELAND, TROND EILY HAUGE, ANNE DÅGWIN HOMME OG TERJE MANDER.

Rapporten Frafall i videregående opplæring.

med denne systematiske kunnskapsoversikten er å identifisere tiltak som kan ha positiv innvirkning på barns overgang mellom barnehage og skole.

Rapportens hovedfunn:

Sammenstillingen tar utgangspunkt i at overgangen fra barnehage til skole skal betraktes som en prosess snarere enn en enkelt hendelse. Med bakgrunn i det, anses følgende funn sentrale:

- Overgangsaktivitetene som gjennomføres må være transparente og forståelige for barn og foreldre
- Det må etableres bedre sammenheng mellom barnehagens og skolens aktiviteter
- Barna må inngå i et fungerende nettverk og gode relasjoner i og mellom institusjonene og mellom institusjonene og hjemmet
- Det må utvikles samarbeidstiltak som forener arbeidsmåtene for den siste perioden barna er i barnehagen og den første tiden de er på skolen

Sammenstillingen viser også at det er et asymmetrisk forhold mellom barnehage og skole. Dette gir seg uttrykk i at skolen får dominere de fleste samarbeidstiltak og at barnehagens praksiser lett blir "skolifisert". For å utjevne forholdet mellom institusjonene og skape større jevnbyrdighet trengs kompetanseheving i barnehagen. Dette vil også gi de ansatte bedre grunnlag for å styrke og håndheve barnehagens egenart og

utvikle praksiser som er i overensstemmelse med politiske intensjoner.

Blant de kunnskapshullene som ble avdekket i den systematiske kunnskapsoversikten, var lite forskning om hvor mange barn det er som har positive (eller mindre positive) opplevelser av overgangen mellom barnehage og skole, samt hva det er som oppleves å være problematisk. Foreldreperspektivet er også lite utforsket.

[Les rapporten her.](#)

Lærertetthet

I mars-mai 2015 gikk Kunnskapssenteret gjennom nyere forskning om lærertetthet. Det ble søkt i flere databaser etter fagfelleverdert litteratur publisert etter 2010. Søkene resulterte i at det ble identifisert 210 effektstudier og 883 beskrivende studier om tema teacher-pupil ratio. Resultatet av gjennomgangen av denne forskningen ble presentert på et seminar i Norges forskningsråd 29.05.2015. Seminaret ga orientering til fagmiljøer som planla å søke midler i prosjektet "Læreeffekt". I dette prosjektet skal skoler prøve ut ulike modeller for lærertetthet og forskere skal gjennomføre randomiserte kontrollerte forsøk av disse modellene for å undersøke hva som skal til for at økt lærertetthet kan ha positiv effekt.

[Les om prosjektet her](#)

Resultatet av Kunnskapssenterets gjennomgang av forskningen var at klassestørrelse har en viss effekt. 15-18 elever i en klasse ser ut til å være et gunstig antall. Når det er mer enn 25 elever i en klasse, ser resultatene ut til å bli svakere, men ikke alltid i en grad som er signifikant. Det er uklart hvilke elevgrupper som har størst effekt av å være i en liten klasse – noen studier finner at det er elever med særskilte behov, andre finner at det er elever fra familier med lav SØS, andre igjen at det er de flinkeste elevene som har mest igjen for å gå i liten klasse. Noen forskere mener at det er viktig å spørre hvorfor små klasser kan gi positive effekter, fordi det kan se ut som om det er en kombinasjon av faktorer som gjør at noen lærere/klasser får bedre resultater enn andre.

TILTAK MED POSITIV INNVIRKNING PÅ BARNES
OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE
— En systematisk kunnskapsoversikt

LILLEBØ, S., BØRTE, K., HALDORSSON, K., RUD, E. & FREYE, T.

Rapporten om overgang fra barnehage til skole.

KOMMUNIKASJON OG FORMIDLING

NASJONALT SAMARBEID

Sølvi Lillejord er Norges forskningsråds representant i Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU). Lillejord har observatørstatus i rådet, som har to møter årlig.

Kunnskapssenteret har etablert en strategisk allianse med ProTed, Senter for fremragende utdanning, ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø og samarbeider med Centre for Educational Measurements CEMO (UiO).

Kunnskapssenteret samarbeider også med Kunnskapssenter for helsetjenesten og Campbell Collaboration Norge.

Møtesteder

3. mars: Kunnskapssenteret arrangerte, i regi av Nasjonalt Forum for Utdanningsforskning (NFFU) og sammen med CEMO (Centre for Educational Measurement), dagskonferansen Vurdering for læring - får vi det til?

22. sept: Kunnskapssenteret arrangerte et Kunnskapsparlament i samarbeid med ProTed med temaet "Integrerte studiedesign. Hvordan skape helhet og sammenheng i læreres profesjonsutdanning?" på Litteraturhuset i Oslo.

Fra presentasjon av Barnehagerapporten for OECD i Paris. Foto: Sølvi Lillejord.

Professor Viv Ellis fra Brunel University og Sven-Erik Hansén fra Åbo Akademi løftet frem aktuelle problemstillinger fra internasjonal forskning om lærerutdanning som profesjonsutdanning.

INTERNASJONALT SAMARBEID

Som autonom aktør arbeider Kunnskapssenteret etter høye internasjonale standarder. Samarbeid med kunnskapssentre internasjonalt er svært viktig av flere årsaker, men særlig for å finne gode løsninger på felles utfordringer rundt hvordan man skal oppnå økt bruk av forskning i utdanningssektoren. Også når det gjelder formatutvikling er utfordringene internasjonale.

Kunnskapssenteret har et tett samarbeid med EPPI-Centre ved University College, London og Dansk Clearinghouse for Utdanningsforskning i København. Kunnskapssenteret er også medlem av det europeiske nettverket EIPPEE, hvor man jevnlig diskuterer utfordringer knyttet til kunnskapsmobilisering og hvordan man kan legge til rette for at innsikter fra utdanningsforskning tas i bruk i sektoren.

Aktiviteter

12.-14. jan: Sølvi Lillejord deltok på møte med det nederlandske forskningsrådet (NWO) og NRO i Den Haag sammen med Ane Marte Rasmussen og Eivind Hovden fra Norges forskningsråd. Tre representanter fra NWO og NRO hadde gjensitt i Oslo 23-25 september.

11.-13. mars: KSU deltok på møte på EPPI-senteret for å drøfte formatutvikling

2.-3. mai: Sølvi Lillejord presenterte KSU på Kultusministerkonferenz i Berlin

7.-8 mai: Sølvi Lillejord deltok i regi av Robert Bosch Stiftung på møte for å forberede World Education Summit i Berlin.

27.-28. mai: Sølvi Lillejord deltok på møte med EIPPEE i Den Haag

3.-6. nov: Sølvi Lillejord hadde ansvar for sideprogram for statssekretær Bjørn Haugstad på Transatlantic Science Week i Boston.

2.-3. des: Sølvi Lillejord deltok på EIPPEE-nettverksmøte i London

14. des: Sølvi Lillejord og Kristin Børte presenterte den systematiske kunnskapsoversikten ”Transition from Kindergarten to School” for ECEC-nettverket i OECD i Paris.

I tillegg har KSU i løpet av 2015 hatt flere møter med Utdanningsdirektoratet. Det ble også avholdt møte med Elevorganisasjonen. KSU har dessuten presentert senterets aktiviteter for FINNUT, NORALF, Nasjonalt forum for utdanningsforskning. KSU bidrar dessuten i aktiviteter i regi av Norges forskningsråd som planleggingsprosesser knyttet til UK21, UTEVAL etc.

PRESENTASJONER

I løpet av året har det vært gjennomført en rekke forskjellige presentasjoner av arbeidet i KSU og av resultatene fra de systematiske kunnskapsoversiktene både nasjonalt og internasjonalt.

Den systematiske kunnskapsoversikten Frafall i videregående opplæring

27.-28. april: Sølvi Lillejord presenterte rapporten på en samling i regi av KD for norske fylkeskommuner på Hotel Royal Christiania, Oslo.

16. sep: Sølvi Lillejord holdt et innlegg om parallelle policy-prosesser i Norge, med eksempel arbeidet med frafall i Norge, Berlin: Ganztagkonferenz.

15. okt: Kristoffer Halvorsrud presenterte rapporten for Nasjonalt råd for lærerutdanning, Norges Musikkhøgskole, Oslo.

19. okt: Kristoffer Halvorsrud presenterte rapporten på et frokostmøte i regi av Kunnskap i skolen (KiS), Universitetet i Oslo.

Sølvi Lillejord på Valgtv på NRK1 den 26. august 2015. (Foto: NRK)

- 5. nov:** Kristoffer Halvorsrud presenterte rapporten for Grunnskolefaglig nettverk, Hotel Thon Arena, Lillestrøm.
- 19. nov:** Sølvi Lillejord og Kristoffer Halvorsrud presenterte rapporten på et frokostseminar på Grand Hotell: Tema Frafall.
- 4. des:** Kristoffer Halvorsrud presenterte rapporten for Folkehelseseminar i regi av Østfoldhelse, Bamsrudlåven, Mysen.

Den systematiske kunnskapsoversikten Overgang fra barnehage til skole

- 11. nov:** KSU presenterte rapporten Overgang fra barnehage til skole for barnehageavdelingen i Kunnskapsdepartementet
- 14. des:** Sølvi Lillejord og Kristin Børte presenterte systematic review "Transition from Kindergarten to School" for ECEC-nettverket i OECD i Paris.

Vitenskaplige konferanser

- 16. sept:** Kristoffer Halvorsrud presenterte: 'School Dropout': A Systematic Review and Methodological Discussion. British Educational Research Association (BERA) Annual Conference: Queen's University Belfast.
- 3. nov:** Kristoffer Halvorsrud presenterte: Student 'Dropout' in Upper Secondary Education British Sociological Association (BSA) Citizenship Study Group Event: Citizenship and Education ved Bournemouth University.
- 7.-12. sept:** Sølvi Lillejord og Kristin Børte presenterte forskningskartleggingen om Partnerskap i lærerutdanningen på ECER Budapest.

Om KSU

- 29. jan:** Sølvi Lillejord og Kristoffer Halvorsrud presenterte KSU på KS' regionalt nettverk i Lillestrøm.
- 17. mars:** Sølvi Lillejord presenterte KSU for EU-kommisjonen i Stavanger.
- 8. april:** Erik Ruud presenterte KSU for Læringscenter og bibliotek ved Høgskolen Oslo Akershus.

Øvrige presentasjoner

- 4. feb:** Sølvi Lillejord, key note: Hva trenger norsk skole for å bli bedre? Utdanningsdirektoratets konferanse for skoleeiere, Lillestøm.
- 11. feb:** Sølvi Lillejord, key note: Kunnskapsbasert politikkutforming, KS, Tromsø.
- 2. mars:** Sølvi Lillejord var moderator på 2030-konferansen i Trondheim.
- 10. mars:** Sølvi Lillejord, key note: Vurdering av lærerprofesjonalitet. På Høgskolen i Hedmark.
- 24. april:** Sølvi Lillejord og Erik Ruud presenterte Kunnskapscenterets gjennomgang av studier om Lærertetthet.
- 26. aug:** Sølvi Lillejord deltok i Valgsending på NRK fra Trondheim.
- 6. okt:** Sølvi Lillejord holdt innlegg på internasjonalt seminar i regi av UD og NORAD om evaluering av norsk utdanningsbistand på Litteraturhuset, Oslo.
- 25. nov:** Sølvi Lillejord presenterte review of reviews om Forhold ved skolen med betydning for mobbing for nordisk nettverk av direktorater, i regi av UDIR.
- 26. nov:** Sølvi Lillejord deltok i panel med statssekretær Haugstad og Trond Giske på Norsk lektorlags konferanse om lektorutdanningene.

NETTSIDEN

Nettsiden til Kunnskapssenteret består av en kunnskapsbase samt en rekke informasjons-/oversiktssider og en nyhetstjeneste.

Nettstatistikken for 2015 viser at Kunnskapssenterets egne publikasjoner er populære: Med unntak av startsidene er rapporten "Frafall i videregående opplæring" hyppigst besøkt. Hjemmesiden har vel 20 000 visninger i 2015.

KUNNSKAPSBASEN

Fordi Kunnskapssenteret skal bidra til mer kumulativ utdanningsforskning er en viktig oppgave for senteret å etablere, fornye og vedlikeholde en kunnskapsbase med den beste tilgjengelige kunnskapen fra forskning om utdannings spørsmål for hele sektoren.

Nettsiden til Kunnskapssenteret er bygd opp rundt denne kunnskapsbasen. Her publiseres forskningsrapporter og kunnskapsoversikter for utdanningsfeltet. Biografisk informasjon og sammendrag publiseres på nettsiden, og mange

av rapportene kan lastes ned som fulltekst i pdf. Per 31. desember 2015 inneholdt basen 149 publikasjoner.

SOSIALE MEDIER

Kunnskapssenteret bruker sosiale medier som utfyllende kanal for nettet og for å øke oppmerksomheten omkring tema vi ønsker å profilere. Facebook og twitter brukes aktivt før, under og etter sentrale arrangement.

Per 31.12 hadde Kunnskapssenterets twitterfeed 382 følgere, mens Facebooksiden hadde 716 følgere.

BRUKERRÅDET

Brukerrådet skal bistå Kunnskapssenteret ved å fungere som en faglig diskusjonspartner for senteret. Brukerrådet består av forskjellige aktører fra utdanningssektoren. Det ble arrangert et møte med Brukerrådet den 9. april 2015, der forrige års rapporter og aktuelle prosjekter ble presentert.

ANSATTE I 2015

Sølvi Lillejord	Direktør
Erik Ruud	Seniorforsker
Kristin Børte	Forsker
Konrad Morgan	Professor (40 % stilling)
Kristoffer Halvorsrud	Forsker
Peder Fischer-Griffiths	Rådgiver
Tor Freyr	Forsker
Heidi Elisabeth Sandnes	Rådgiver

FORMATUTVIKLING

Kunnskapssenteret arbeider systematisk med å videreutvikle sjangeren systematiske kunnskapsoversikter (systematic reviews). Dette arbeidet er nødvendig for å møte kunnskapsbehovet hos senterets ulike målgrupper, slik som politikktutformere, forskere samt ansatte i utdanningsadministrasjon og -praksis. Ved å utvikle ulike formater for syntetisert forskning, er det mulig å skreddersy produkter til ulike kunnskapsbehov og ivareta kunnskapsbehov på kortere tid. Arbeidet med å utvikle ulike formater er nært knyttet opp til tre av målene for Kunnskapssenteret: 1) å sammenstille og formidle forskning, 2) å bidra til en kunnskapsbasert politikktutforming, forvaltning og praksis og 3) å utvikle kompetanse og kapasitet på sammenstilling og oppsummering av forskningsresultater.

Formatene utvikles i forbindelse med ulike forskningsoppdrag og er et resultat av å skreddersy produkt til det aktuelle kunnskapsbehovet som samarbeidspartner eller oppdragsgiver har. De tre formatene bygger alle på systematiske søk og transparent gjennomgang av forskningslitteraturen i alle ledd av prosessen. Det blir gjort brede litteratursøk på tvers av fagområder i flere elektroniske databaser. Et forhåndsbestemt sett av inklusjon- og eksklusjonskriterier blir benyttet for å velge ut studiene og de er også gjenstand for en kvalitet- og relevansvurdering før endelig bestemmelse om inklusjon av studien blir gjort. Som en del av formatutviklingen jobber også Kunnskapssenteret med metodeutvikling for å forbedre metodene for syntetisering av kvalitativ forskning. Det er etterspørsel etter kvalitative studier og ønske om at de skal inkluderes i systematiske kunnskapsoversikter. Dette skyldes at man i tillegg til å få kunnskap om hva som virker også har behov for å vite hvorfor noe har effekt eller hvordan effekten oppstår (eller

uteblir). Det er derfor nødvendig å videreutvikle metodene for syntetisering av kvalitative studier.

Hittil har Kunnskapssenteret syntetisert forskning i tre ulike formater:

1) Systematisk kunnskapsoversikt: En systematisk kunnskapsoversikt samler og syntetiserer studier om spesielle forskningstema eller problemstillinger, basert på systematiske søk og formelle kriterier for vurdering, utvelgelse og analyse av relevante studier.

En systematisk kunnskapsoversikt forutsetter et bredt tilfang av primærlitteratur på temaet som undersøkes. Nytteverdien av en slik oversikt er at: 1) den gir solid dybde- og breddeinnsikt, 2) man kan si noe om hva som virker, hvordan det virker, ulike faktorer som påvirker, og viktige forutsetninger som må være tilstede for at det skal virke, 3) den kan identifisere kunnskapshull på feltet, samt teoretiske og metodologiske pluss- og minussider ved forskningen og 4) man kan være sikker på funnene som rapporteres. En systematisk kunnskapsoversikt er det mest omfattende av formatene for syntetisering av forskning

Kunnskapssenter har totalt utviklet tre systematiske kunnskapsoversikter: 1) Lærervurdering, 2) Frafall i videregående opplæring og 3) Overgang fra barnehage til skole.

2) Forskningsoppsummering: Forskningsoppsummering (review of reviews) er en systematisk gjennomgang av publiserte reviewartikler på et forskningsfelt.

En forskningsoppsummering forutsetter at det finnes review-artikler på temaet. Formatet egner seg for temaer det er forsket mye på. Nytteverdidi-

en av dette formatet er knyttet til at det gir: 1) muligheter til å identifisere mønstre og trender i forskningen, 2) at man kan trekke sikre konklusjoner om hovedtrekkene i forskningen, og 3) det kan gjennomføres på kortere tid enn en systematisk kunnskapsoversikt

Kunnskapssenteret har utviklet en forskningsoppsummering på oppdrag fra sekretariatet for Djupedalutvalget, KD om forhold ved skolen med betydning for mobbing.

3) Forskningskartlegging: En forskningskartlegging (mapping) gir et overblikk over eksisterende forskning på et bestemt område. Den kan vise om det er grunnlag for å gjøre en systematisk kunnskapsoversikt på området og samtidig avsløre kunnskapshull på forskningsfeltet. En forskningskartlegging presenterer også konklusjonene fra den forskningen som er kartlagt og gir en status for forskningen på feltet.

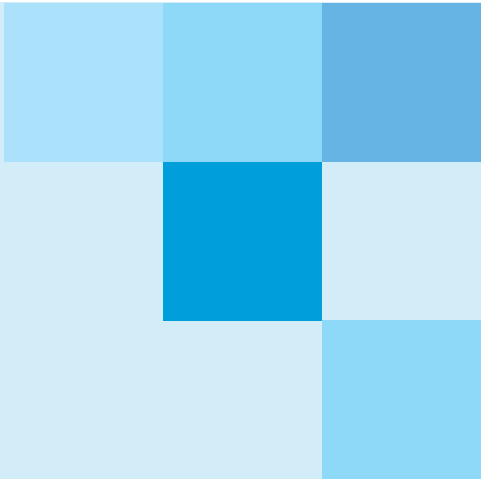
En forskningskartlegging forutsetter at det finner forskning på temaet og passer godt til et ungt forskningsfelt. Nytteverdien av en forskningskartlegging er at den: 1) gir et overblikk over eksisterende forskning på feltet, 2) gir et overblikk og innsyn i temaene det forskes på, 3) gir en status for forskningen på feltet, og 4) avslører kunnskapshull.

Kunnskapssenteret har utviklet en forskningskartlegging (i samarbeid med ProTed, Senter for fremragende utdanning Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø) om partnerskap i lærerutdanningen.

KUNNSKAPSSENTERETS PUBLIKASJONER I 2015

Lillejord, S., Halvorsrud, K., Ruud, E., Morgan, K., Freyr, T., Fischer-Griffiths, P., Eikeland, O. J., Hauge, T. E., Homme, A. D., & Manger, T. (2015). *Frafall i videregående opplæring: En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for utdanning, www.kunnskapssenter.no

Lillejord, S., Børte, K., Halvorsrud, K., Ruud, E., & Freyr, T. (2015). *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole: En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for utdanning, www.kunnskapssenter.no

KUNNSKAPSENTER FOR UTDANNING

TELEFON: +47 22 03 70 00

EPOST: kunnskapssenter@forskningsradet.no

INTERNETT: www.kunnskapssenter.no

FACEBOOK: [kunnskapssenter](https://www.facebook.com/kunnskapssenter)

TWITTER: [kunnskapsrad](https://twitter.com/kunnskapsrad)